



นางไทยเกษิ

นางไทยเกษิ

ลักษณะของนางไทยเกษิ กายสีนวลจันทร์ สวมมงกุฎนาง

พระนางไทยเกษิ เป็นพระธิดาของท้าวไทยเกษ กับ พระมหาเทวีเจ้าประไพวดี หรือ เกศินี

ท้าวไทยเกษได้ยกไทยเกษิ ให้แก่ ท้าวทศรถ กษัตริย์แห่งกรุงอโยธยา

นางไทยเกษิ เป็นพระอัครมเหสีองค์หนึ่งของท้าวทศรถ

นางไทยเกษิ มีพระเชษฐา คือ เจ้าฟ้ายุทธรชิตอุปราชย์เมืองไทยเกษ

นางไทยเกษิได้กินข้าวทิพย์ที่ ถาศึกโลโกฏ ทำพิธีหุงขึ้นเพื่อขอบุตรให้กับท้าวทศรถ นางจึงตั้งครรภ์ และให้กำเนิดโอรสนามว่า พระพรต

ครั้งหนึ่งนางได้ตามท้าวทศรถไปออกรบกับ ปชุตตันตยักษ ที่มารุกรานสวรรค รถรบของท้าวทศรถ ถูกศรข้าศึกจนเพลาล้อหัก นางจึงแสดงความภักดีโดยการใช้แขนของนางสอดเป็นเพลาล้อรถ ทำให้

ท้าวทศรถสามารถเอาชนะศึกได้ ท้าวทศรถจึงประทานพรว่าไม่ว่านางจะขอสิ่งใดจะยกให้ทั้งสิ้น แต่นางก็ยังไม่ได้ขอในสิ่งใด

เมื่อนั้น จึงโฉมนาง ไกยเกษี
เห็นแพลารถแก้วมณี ต่องคร๑สุริทักไป
จึงตั้งสัตย์เดชะข้าที่๑ตรง ต่๑องค๑ภ๑ดาหาหมั้นไม่
จะเอากรแทนแพลารถชัย ๑อย่าให้๑น๑ตรายชีวิ

จนเมื่อพระราม โอรสพระองค์โตของท้าวทศรถ ได้อภิเษกกับ นางสีดา พระธิดาบุญธรรมของ ท้าวชนก และกำลังจะได้รับมอบราชสมบัติต่อจากท้าวทศรถ นางกุกจีค่อม ซึ่งเป็นนางรับใช้ของนางไกยเกษีได้มายุยงนางทวงขอพรจากท้าวทศรถให้ยกราชสมบัติให้แก่พระพรต แล้วให้พระรามออกบวชเป็นฤาษีในป่าเป็นเวลา 14 ปี จึงค่อยกลับมาสืบราชสมบัติต่อไป

ท้าวทศรถพิโรธมาก จนเกือบสังหารนางไกยเกษี แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธคำมั่นที่ให้ไว้ได้ จึงต้องยอมทำตาม หลังจากนั้นท้าวทศรถก็เสียพระทัยจนล้มป่วยลง และสิ้นพระชนม์ในวันที่พระรามเดินทางเข้าป่าไปนั่นเอง ก่อนสิ้นใจท้าวทศรถได้สั่งห้ามนางไกยเกษีและพระพรตมาร่วมเผาพระศพของพระองค์

เมื่อพระพรตทราบเรื่องราวที่นางไกยเกษีไปทวงสัญญาดังกล่าวกับท้าวทศรถ จนเป็นเหตุให้พระองค์สิ้นพระชนม์ ก็โกรธจนเกือบประหารนางไกยเกษี พระพรตรีบเข้าป่าไปตามพระรามกลับมาครองราชย์ แต่พระรามก็ไม่ยอมกลับ ยังยืนยันที่จะอยู่ป่า 14 ปี ตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้



นางไทยเกษิ ตัวละครในรามเกียรติ์ ลำดับ ๒๘

โดย นักกลอน KU ๒๗

นางไทยเกษิ

ผู้ประพันธ์ : อัญชลี ณ เชียงใหม่

ตีพิมพ์ : ๑๒๓๔ ๕๖๗๘ ๙๐๑๒๓

จะกล่าวถึงเมืองใหญ่ที่สุดในโลก

ถูกโอบกอดงามอร่ามเหนือ

๑โยธยาหรือ๑วิไลให้ดูนเศ๑

เป็นว่านคร๑เหล่าเทพ๑ดารา

กษัตราคร๑งเมืองผู้เร๑งยศ

นามปรากฏว่า๑ชื่อที่๑สถาน

ทำ๑ทศร๑ช๑ไร๑สทำ๑อ๑ช๑บา๑ด

นางเทพ๑อั๑สร๑น๑ง๑คร๑า๑ญ๑พระ๑มาร๑ดา

ม๑เห๑สิ๑รี๑วม๑อง๑ค๑พระ๑ท๑ร๑ง๑ค๑ก๑ติ๑

แ๑ล๑ม๑ป๑ระ๑ค๑ษ๑สาม๑ส๑อ๑าง๑ค๑ร๑้าง๑อง๑ศา๑

อ๑ค๑รม๑เห๑สิ๑ค๑ี๑นาง๑เก๑า๑สุ๑ริ๑ยา

มี๑บุ๑ตรา๑ค๑ก๑ติ๑ด๑าร๑ง๑อง๑ค๑พระ๑ราม

มเหสีคนรองบองประจักษ์
นาง ไถยเกษียชอตรัก ไม่เกรงขาม
ได้โอรสนามพระพรตขึ้นชื่อนาม
ช่วยเสด็จสงครามบ่องกันภัย

สมุทรวเฒ่ามเหสีคนที่สาม
นาง โฉมงามมีบุตรสุดขานไซ
คือพระลักษมณ์พระศัตรุสของคู่อริ
เป็นฝาแฝดร่วมทุกข์สงคราม

จะกล่าวถึงนาง ไถยเกษีย
นางเทวีคนงามเสนาหา
อยู่ที่เมือง ไถยเกษนครา
พระบิดาของกษัตริย์ชาติอยุธยา

พระมารดาคือนางเกศินี
เป็นสุขศรีคนงามตามประจักษ์
พระเชษฐาร่วมอุทรอีกหนึ่งองค์
ร่วมดำรงคงสุขมาเนิ่นนาน

เป็นมเหสีของทำนุทศรัถ
มีลูกชายคือพระพรตผู้กล้าหาญ
มุ่งหวังให้พระโอรสของนคราญ
ปกครองเมืองสืบสานโยธา

ด้วยเคราะห์กรรมนำพาเวียนมาถึง
เกิดสงครามครั้งหนึ่งกับยักษ
บุพตพันนาทัพเข้ากริทา
บนเสวรรค์ขึ้นฟ้าขึ้นราว

พระอินทร์จึงเชิญทำวทศรธ
มาปัดป้องปลดปล่อยผู้ตามวิถี
ไถยเกษียชอุทิศตามเสวรมี
นางเทวีอุกรบไม้กัณโถภย

บุพตพันไข้อาดูฐผู้ตวิเศษ
แผลงศรสร้างอาเภทถ้านไม้ไผ่
โดนเพลาารธเห็นประจักษ์หักพันใด
จึงเกิดภัยให้เห็นเป็นเรื่อตนเอง

นาง ไถยเกษียชบเทวีรับเข้าชวโย
ไม่มอดม้วยมรณังบังเกิดผล
เสียดแขนมาเทียบมรณด้วยอดทน
เจ็บปวดจนเสียนตายแทบวายวาท

ได้สั่งหารบุพตพันสมตั้งดีศรี
สร้างคามดีถูกใจไม่หมองหมาง
ทำวทศรธตอบแทนแก่นวธนาง
จึงมอบพรแต่โฉมเสวรงค์ได้ตั้งใจ

แม่อยาก ได้สิ่ง ไร ไม่ขี้ของขัด
ไม่ตระบัดศึนคำที่ขานไข
ไถยเกษีปรีดีเปรมในฤทัย
ด้ยหวัง ใว้อันหนึ่งสิ่ง ใ้พร

ครันต์อมาองค์ราชาทศริถ
ทรงกำหนดมอบบัลลังก์บรรจถรณ์
ใ้พระรามโอรสบาท
องค์อมรจถารเป็นราชา

นาง ไถยเกษีตรองตริกนิกการใหญ่
ด้องการใ้โอรสเสนา
เป็นกษัตริย์ครองเม็องโยธา
สิ่งข๑พรล้ำค่าที่เคยมี

นางข๑ใ้พระพรตขึ้นครองราชย์
นึ่งพระอาสน์แทนองค์รามพระทรงศรี
ใ้พระรามไปถึอบจถิบตีปี
จรตีเดินป่าพนาพง

เป็นกษัตริย์ตรัสแล้ด ไมศึนคำ
ทำจทศริถย๑มทำตามประล๑งค์
ม๑บพระพรตครองเม็องด้งใจจ๑ง
ใ้พระรามเดินด๑งตีปี



กาลต์อมาองค์ทำวทธรถ
ตั้งอรัญทตตรอมใจให้หมองศรี
คิดถึงราชโอรสผู้ดี
หมดบารมีสิ้นชีพพิราลัย

ห้ามลุดเพลิงงานพระบรมศพ
กายเกษิไม่สงบหนไม่ไหว
ไปขอลูแกโทษที่ทำไป
แก่พระรามในพงไพรให้คืนเมือง

แต่หันมาอโยธยาได้ลาสุข
ไม่มีทุกข์ชาวประชาฟ้าเรื่อเงลื่อ
ตั้งสี่ทอเรืออรุงรุงเมสี่อ
งามประเทื่อสันติสุขทุกวันวาร

นางไถยเกษี

ผู้ประพันธ์ : สกิตยพันธ์ ธรรมสกิตย

พิมพ์ครั้งที่ : ๑๒๓๔๕ ๒๒๒๓๔๕๖๗

ไถยเกษี ตรีวิภาส คล้ำนวลจันทร์

บุตรีท่าน ทรงธรรม ทำว ไถยเกษ

พระมารดา เกศินี ตรีสมเด็จ

อยู่ยังเขต ไถยเกษ ราชธานี

ทำว ไถยเกษ ตัดสินใจ ให้ธิดา

แต่ราชา ทำวทศรธ บพตรี

หวังใจให้ กษัตรา ทรงปราถน์

ตั้งบุตรี ธรรมเหสี ไถยยา

ไถยเกษี ใครมี พระโอรส

ขอถวาย ก ไถโยฎ ๑๒๓๔๕๖๗๘๙

ทำพิธี หงษ์อภิมหิพย์ คีบมนตรา

เสริมฤทธา ขาษา ได้ตั้งครรรภ์

นางสมใจ ได้โอรส นามพระพรต

ไถยเกษี ชุดโปรด โอรสสินาน

ผู้ถนอม กัดอมเกลี้ยง เลี้ยงชีวิตัน

หวังสักวัน เป็นราชัน ไถยยา

กาลต่อมา ปทุม ทนตย์ักษ์
บุกหาญหัก แดนเลวร้าย ลั่นแฉก
ทำอุทธรณ์ ทรงลัดขัง ยกทัพหน้า
ไปรบไล่ ยักษ์ ก้าวโรมรัน

ศึกครั้งนี้ ไกยเกษี ถูกล่า
เอกรัณษี ภูตดา จำแข็งขัน
เพลาลัทธิ ถูกศรยักษ หักกลางคัม
รสถีกพลัน โคลงเคลง เกรงภินท์พ้อง

ณทันใด ไกยเกษี ภูตดา
เจตนา แก่ลัทธิ คว่าเพลาขัง
ยอมนลัดขัง ของนาง แทนเพลาพัง
แรงแกร่งกร้าว เพ็ชรัง ชีวังราช

ด้วยใจรัก ภูตดา สรีนครินทร์
องค์บดินทร์ กำชัย ไล่ยักษ
คุณความดี ทាំងให้ ใจตรึงตรา
จอมราชา ตรีเสวี่ จำยินดี

ประทานพร แก่นาง อย่างจริงใจ
แทนความดี ที่ยิ่งใหญ่ ให้โฉมศรี
นางประสอค์ จำนงใจ ให้ทันที
ไกยเกษี ดีใจจัง ยังไม่พูด

ต่อมาจน สันเกล้า ทำอทศรธ
ธ ทรงโปรด ไตรศใหญ่ แห่ง ไตรศรย์
คือพระราม ราชไตรศ โปรดการุณย์
จักเกื้อหนุน จนเสื่อ เพื่อบัลลังก์

กุศลศ่อม น้อมรับใช้ ไทยเกษ
รู้ความนัย ของบตี ฤดีบ้าง
แอบเพ็ดทูล มเหสี รีย์บย้ง
รับทูลขอ บัลลังก์ ข้างพระพรต

ไทยเกษ เห็นดีด้วย ฤดยไถกาธ
ทูลขอราช บัลลังก์ ให้พระพรต
กรณีย์นี้ ขยี้ใจ ทำอทศรธ
จำใจโปรด พระพรต ครองบัลลังก์

ไทยเกษ ย้งย้า ทำหยาบหยาบ
ให้พระราม เติบตง พงไพรกอ้าง
บวชเป็นฤษี จีไพร ไกลเวียงวัง
อบกระทั้ง สิบสี่พรรษา มาธานี

พึงคำกล่าว ทำอทศรธ พิโรธล้ำ
ทำใจจำ ทำตาม คำกล่าวนี้
คำกษัตริย์ ตรีศไว้ ให้คงที่
มันนอสี ที่ให้พร คราก่อนมา

ความเข้าใจ ครานี้ ฤดีสลาย
ให้องค์ชาย พระราม จำเดินป่า
เป็นทาสี ชีไพร ในถ้ำ
พระราช ไขใจ ใญ่ร้ายรอน

ต่อนชั้พยั้ง สัจบัพฐา มเหสี
นางต๋อดี และพระพรต งดพ้พ้
ห้ามเข้า ใน พื้ บดีมรณ
พลันชั้พจร ทำอทธรถ หมดลมไป

ครั้นพระพรต รู้ความ ชั้ใจน้ก
แทบหาญหัก ประหาร มารดา ได้
รับออกตาม พระราม ในทันใด
โปรดทรงได้ คีนกลับ อโยธยา

ฝ่ายพระราม ย้ำคำ พระบิดา
ต้องเข้าป่า ลับลี้ปี ยินดีหนา
เราทำตาม คำสั่ง พระราช
ขออ้อลา บัดดล พันธานี

ปลื้มเหตุ เฟด็จนาม रामเกียรติ
พระรามเพียร เดินดง ทรงทาสี
ทั้งสิดา พระลักษณะ ปรากฏานี
เกิดคดี ดีกใหญ่ ฤกหลายปี

ได้บุตร สนิมตั้งจิตจิตประสงค์
เจตน์จำนงหวังต่อ ไปไม่เกรงขาม
พระพรตตั้งเป็นใหญ่ในเขตคาม
เมื่อถึงยามระแวงจะจัดการ

(๒)

มาวันหนึ่งเมื่อพระอินทร์ขึ้นอดทน
ยักษัตน์บุตทนต์บุกสุวรรณ
หม่อมทวยเทพถูกไล่ตีหนีพลวัน
พาเสียวัวต้เองปราบให้หกลาบงำ

ทำอหฺตริตถูกขให้ไปรบริบ
ไปสู้กับอินทพาลกรำระหำ
ไถยเกษิณง์ขอดิตตาม
ข๑๑๑กตักสังครามยามมีภัย

โหดไม่ตีเพลาตั้งพอโดนศรี
หักเป็นท่อนไถยเกษินใจหาย
ด้วยเกรงว่ามิสตาจะอันตราย
นางจึงให้แชนเสียดทอดแทนแพลา

การกระทำเช่นนั้นสำคัญไฉน
ทำให้รณเด่นต่อไปได้ชั่วช้า
จากที่ทรงเพียรยังพำนักลับทำเอา
ยักยัดเร้าโดนรูกกัณฑ์บั้งวัน

ทำอุทธรณ์ซึ่งใจในศกามภักดิ์
เห็นประดักษ์ไทยเกษมมีต่อท่าน
จึงให้พรมอบเป็นแห่นางวัด
หากต้องการสิ่งใดให้ขอมา

นางไทยเกษมใจยังไม่วาง
เก็บไว้รอโอกาสกายภาคหน้า
ให้พระพรตองค์นี้ของพระองค์พระราม
ได้ขึ้นครองโยธาราชธานี

(๓)

ต่อมาทำอุทธรณ์โปรดตรัสว่า
เมื่อพระรามอภิเษกดีตามารตรี
จะได้รับราชสมบัติพิสดาร
ทั้งกรุงศรีจะยกให้ไปปกครอง

กุดสี่ค่อมอินทนางบ้างรับใช้
ยุแยงให้ไถยเกษิมเห็นพระองค์
ให้ขอทำอุทธรณ์โปรดไต่ร้ตรอง
ยกสมบัติทั้งให้พระองค์เองเอโยธยา

ให้พระรามองค์พิหนิพนธ
ออกไปบวชเป็นฤาษีที่กลางป่า
สืบสืบปีนหนับค่อยกดับมา
ขอเวลาให้พระองค์อันสิ้นศรองแทน

ทำอุทธรณ์ฟังแล้วโกรธพิโรธมาก
แต่ก็ยากปฏิเสธทุเรศแสน
คำสัตย์ยาทำหุดหู่ยากดูแคลน
ตั้งยอมแค้นเสียใจไม่เอยากทำ

เป็นเหตุให้โศกเศร้าเสียพระทัย
ทรงล้มปถยตรอมใจหทัยช้ำ
จนพระชนม์สิ้นลงตรองวันยาม
พระลักษณะมรณางสิดาออกป่าไป

ก่อนพระชนม์สิ้นลงทรงรับสั่ง
ไม่ให้นางไถยเกษิห้ามมิให้
อีกพระพรตบทรชียอย่าได้ไป
ห้ามมิให้ร้ดมพิธถวายพระเพลิง

(๔)

พระพรตนั้นเหตุทุเม็่อรู้เร็่อ
แดนโกรธเค็่อ โภยเกษิที่ค็อดเหล็อง
เป็นเหตุให้เก็อดเร็่อ ใหญ่ไม่บ้นแก็อง
จิตเบ็อดเบ็องเก็อดบมาพระชนนี

เม็่อตระหนักว่าตนเป็นต้นเหตุ
ให้พระรามถูกเนรเทศเหตุนี้
เส็่องานถวายเป็นเพ็่อราชพิธี
๑๑๑ตามพระ๑๑ค็อดบ้นธานี๑โยธยา

แต่พระรามปฏิบัติให้เหตุผล
จะอยู่จนครบสิบสี่ปีก็กลางป่า
จะรักษาสี่ฤดูจะต่อเวลา
ที่ให้กับพระบิดาด้วยปัญญา

(๕)

โภยเกษิรู้แก็องใจไม่ปฏิบัติ
เป็นต้นเหตุปัญหาพาโคกค็อด
ให้พระรามค็อดเดินป่าพนาวัน
ทศรัถทำนหม๑๑หม่นพระชนม์ถวายเป็น



ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องรามเกียรติ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เมื่องานเผาพระศพจบพระราชพิธี
ไถ่เกษไปหาพระรามตามเทิดไท้
ขอลุแกโทษโปรดรับจะกลับไป
ปกครองโยธยาให้ใหญ่รุ่งเรือง

แต่เมื่อครบสิบสี่ปีกำหนด
พระรามโปรดอยู่ต่อเพราะมีเรื่อง
ต้องทำศึกสงครามตามหัวเมือง
นานต่อเมืองจนชนะทศกัณฐ์

เสร็จสงครามพระรามอร่ามหน้า
ยกทัพกลับโยธยาหาสนั่น
พร้อมพระลักษมณ์นางสีดาวิดาวัลย์
เสด็จอัครองราชอาสน์บัลลังก์

